

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Mf Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

28 «серпня» 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Етнополітологія

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

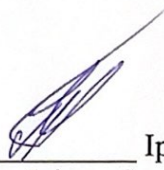
«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ірина ПЕРЕСИПКІНА, канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки.

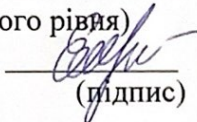
Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

в.о. завідувача кафедри Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

 Свгенія СОЛОВИХ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії Олена МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Етнополітологія» складена відповідно до програми підготовки за першим (бакалаврським) рівнем відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» у 4 семестрі.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів розуміння основ етнічних та політичних процесів, що впливають на міжнародну політику; вивчення взаємозв'язку між етнічними групами, державами та міжнародними організаціями, зокрема, як етнічні ідентичності та конфлікти впливають на міжнародні відносини, стабільність та безпеку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають у формуванні:

формування загальних компетентностей

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

формування спеціальних компетентностей

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	

16 год.	
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані програмні результати навчання

знання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

уміння/навички:

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

відповідальність та автономія:

РН24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Етнополітологія як наука

Предмет і об'єкт етнополітології. Принципи та методологічні підходи етнополітології. Основні категорії та поняття етнополітології. Етнополітологія як наука про закономірності етнополітичних процесів та взаємовідносини етнонаціональних спільнот. Мета, завдання та функції етнополітології: методологічна, світоглядна, теоретикопізнавальна, творчо-конструктивна, прогностична, тощо. Місце і роль етнополітології у системі сучасних наук. Співвідношення етнополітології та соціально-гуманітарних наук (етнології, етнофілософії, етнопсихології, етнотемографії, тощо). Значення вивчення етнополітології для формування політичної культури, активної громадянської позиції, культури міжетнічної та міжнаціональної комунікації.

Формування етнополітичного мислення як провідна проблематика у етнополітології. Стан і перспективи формування етнополітичного мислення в Україні. Принципи етнополітології: науковий плюралізм, світ-системний аналіз, принцип звільнення від оціночних суджень, та ін.. Методи етнополітології: дослідження випадку, моделювання, ретроспективно-порівняльного аналізу, етнотехнологічні, етноісторичні, етнокомунікаційні та етнекологічні методи. Етнополітологія та глобалізація

Тема 2. Етнічні форми існування людства

Теорії етнічності. Етапи етнонаціонального існування людства. Історичні форми існування людства – рід/плем'я – народність (національність) – нація. Сучасні школи етнічності. Примордіалістська школа етнічності (М. Новак, Е. Сміт, Е. Шілз та ін), інвентціоналістська школа етнічності (Б. Андерсон, Ф. Барт, П. Брасс та ін). Етнос як

форма існування людства. Поняття етносу, етнічності, етнічної групи. Рівні етнічної групи та ознаки етнічності. Примордіалістська теорія етнічності. Інструменталістська теорія етнічності. Конструктивістська теорія етнічності.

Тема 3. Етнічна ідентичність

Ідентичність: визначення та типологія. Особливості етнічної ідентичності. Етнічні символи та ритуали. Соціальні та культурні фактори формування ідентичності. Етнічна ідентичність в умовах міграції. Національна ідентичність. Співвідношення етнічної та національної ідентичності в контексті глобалізації.

Тема 4. Національні форми існування людства

Теорії нації. Нація як форма розвитку етносу. Теорії нації: політична, психологічна, культурологічна, історико-економічна, етнічна, та ін. Типологія націй. Бездержавна нація. Державна нація. Багатодержавна нація. Національна група. Нація – специфіка визначення. Політична теорія нації. Етнічна теорія нації. Психологічна теорія нації. Культурологічна теорія нації. Історико-економічна теорія нації.

Тема 5. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин

Теорія «стратифікації». Етнічна парадигма. Національна парадигма. Класова і класократична парадигми. Система взаємовідносин між етносами, націями і класами. Класифікація держав за Е. Річмондом, Г. Нельссоном, У. Коннором, П. Ван Ден Бергом. Національні держави. Багатонаціональні держави. Поліетнічні та моноетнічні держави. Етноси, нації і держави: їх взаємодія, характерні риси, відмінності. Етноси, нації і людство як взаємодоповнюючі поняття. Етнос – це природна форма існування людства, нація – це вища форма існування етносу, а держава – це напівштучне утворення з волі певного етносу. Поняття інтересів і цінностей. Національні, етнічні та державні цінності. Класові, етнічні та державні інтереси.

Тема 6. Національні меншини

Історичні причини виникнення національних меншин. Національні меншини: суть, критерії визначення. Типологія національних меншин. Світова практика захисту національних меншин. Права та захист національних меншин. Політика держав щодо національних меншин. Захист прав національних меншин в українському законодавстві. Міжнародні організації з питань меншин. Етнічні конфлікти та національні меншини.

Тема 7. Політизація етнічності

Зародження і розвиток політизації етнічності. Головні та специфічні чинники політизації етнічності. Зміст і етапи розвитку політизації етнічності. Характерні риси процесу політизації етнічності. Причини виникнення політизації етнічності (глобалізація, модернізація, скорочення природних ресурсів, вплив ЗМІ, урбанізація та ін). Загальні та специфічні наслідки процесу політизації етнічності. Етнічний ренесанс та політизація етнічності: принципи взаємозалежності.

Тема 8. Етнополітичні процеси

Процеси етнічного розмежування та згуртування. Процеси етнічного роз'єднання. Різноманітність процесів етнічного роз'єднання. Теорії етнооб'єднувачих процесів. Основні типи етнооб'єднувачих процесів. Процеси етнічної і мовної асиміляції та акультурації. Головні чинники асиміляції. Форми асиміляції. Процес етнічної інтеграції. Управління етнополітичними процесами в умовах поліетнічного суспільства. Процеси етнічної консолідації: роль держави.

Тема 9. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції

Сутність і характер етнополітичної дезінтеграції. Сучасні концепції етнополітичної інтеграції. Основні передумови інтеграційних процесів. Типи етнополітичної інтеграції. Практичні аспекти етнополітичної інтеграції. Етапи і методи етнополітичної інтеграції.

Тема 10. Націоналізм як політичний феномен

Сутність націоналізму: підходи до визначення. Націоналізм як ідеологія: спільні принципи націоналізмів. Сіонізм як ідеологія націоналізму. Афроамериканський націоналізм Антиколоніальний націоналізм. Расизм, апартеїд, сегрегація як крайні форми націоналізму. Чинники впливу на формування і становлення націоналізму. Різновиди та форми націоналізму. Етапи еволюції націоналізму. Націоналізм як політичний принцип і ідеологія. Позитивні і негативні спекти націоналізму

Тема 11. Етнополітичні конфлікти

Етнополітичні конфлікти: суть, ознаки, суб'єкти, об'єкт, предмет етнополітичних конфліктів. Типи етнополітичних конфліктів. Політичні, економічні та соціальні причини конфліктів. Стадії етнополітичних конфліктів. Аналіз сучасних етнополітичних конфліктів. Причини загострення етнополітичних конфліктів у 20-21 століттях. Вплив геополітики на етнополітичні конфлікти. Роль історичної пам'яті та релігії в етнополітичних конфліктах. Способи врегулювання етнополітичних конфліктів. Роль зовнішніх акторів у вирішенні етнополітичних конфліктів. Наслідки етнополітичних конфліктів для суспільства. Вплив міжнародного співтовариства на етнополітичні конфлікти.

Тема 12. Міграція та етнопонаціональна політика

Основні причини міграції та види міграційних потоків. Етнічна політика та інтеграція мігрантів. Проблеми асиміляції та мультикультуралізму. Вплив міграції на соціокультурну структуру суспільства. Міграція та етнічна ідентичність.

Сутність, основні типи та функції етнопонаціональної політики. Найважливіші принципи та динаміка етнопонаціональної політики. Роль політичних інститутів у формуванні етнопонаціональної політики. Етнополітичний менеджмент.

Тема 13. Етнополітика Європейського Союзу

Етнополітика в межах ЄС: ключові аспекти. Захист прав меншин у ЄС. Політика ЄС щодо мігрантів. Європейські програми щодо інтеграції та мультикультуралізму. Роль ЄС у вирішенні етнічних конфліктів. Політика розширення ЄС та етнополітичні питання. Вплив євроскептицизму на етнополітику.

Тема 14. Етнопонаціональні спільноти в Україні: їх становлення та розвиток

Формування етнопонаціональної структури населення України. Шляхи формування етнічної гетерогенності населення України. Шляхи оптимізації становища національних меншин в Україні. Основні етнопонаціональні спільноти в Україні: особливості формування. Динаміка розвитку етнічних груп в Україні. Становлення української нації. Політична діяльність національних меншин України: основні тенденції та перспективи. Роль національних меншин у зовнішній політиці України.

Тема 15. Державна етнопонаціональна політика в Україні

Нормативно-правова база, що регламентує державну етнопонаціональну політику України. Проблеми управління сучасними етнополітичними процесами в Україні. Стратегія національної безпеки України та етнопонаціональна політика. Інституційне забезпечення державної етнопонаціональної політики. Причини та наслідки етнополітичних загроз у поліетнічних регіонах України.

Тема 16. Етнополітика в умовах глобалізації

Глобалізація та трансформація етнічної ідентичності. Вплив глобалізації на етнополітичні конфлікти. Глобальні медіа та формування етнічних стереотипів. Глобалізація та політика мультикультуралізму. Етнічні діаспори в умовах глобалізації. Глобальна політика щодо етнічних груп.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		пз	с.р.	л		п	с.р.	
Тема 1. Етнополітологія як наука	7	2	1	4				
Тема 2. Етнічні форми існування людства	7	2	1	4				
Тема 3. Етнічна ідентичність	7	2	1	4				
Тема 4. Національні форми існування людства	7	2	1	4				
Тема 5. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин	7	2	1	4				
Тема 6. Національні меншини	7	2	1	4				
Тема 7. Політизація етнічності	7	2	1	4				
Тема 8. Етнополітичні процеси	7	2	1	4				
Тема 9. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції	8	2	1	5				
Тема 10. Націоналізм як політичний феномен	8	2	1	5				
Тема 11. Етнополітичні конфлікти	8	2	1	5				
Тема 12. Міграція та етнонаціональна політика	8	2	1	5				
Тема 13. Етнополітика Європейського Союзу	8	2	1	5				
Тема 14. Етнонаціональні спільноти в Україні: їх становлення та розвиток	8	2	1	5				
Тема 15. Державна етнонаціональна політика в Україні	8	2	1	5				
Тема 16. Етнополітика в умовах глобалізації	8	2	1	5				
Усього годин	120	32	16	72				

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна
Тема 1. Етнополітологія як наука	1
Тема 2. Етнічні форми існування людства	1
Тема 3. Етнічна ідентичність	1
Тема 4. Національні форми існування людства	1
Тема 5. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин	1
Тема 6. Національні меншини	1
Тема 7. Політизація етнічності	1
Тема 8. Етнополітичні процеси	1
Тема 9. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції	1
Тема 10. Націоналізм як політичний феномен	1
Тема 11. Етнополітичні конфлікти	1
Тема 12. Міграція та етнонаціональна політика	1
Тема 13. Етнополітика Європейського Союзу	1
Тема 14. Етнонаціональні спільноти в Україні: їх становлення та розвиток	1
Тема 15. Державна етнонаціональна політика в Україні	1
Тема 16. Етнополітика в умовах глобалізації	1
Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Денна форма
Тема 1. Етнополітологія як наука <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 1.	4
Тема 2. Етнічні форми існування людства <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 2.	4
Тема 3. Етнічна ідентичність <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 3.	4
Тема 4. Національні форми існування людства <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез,	4

підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 4.	
Тема 5. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 5.	4
Тема 6. Національні меншини <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 6.	4
Тема 7. Політизація етнічності <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 7.	4
Тема 8. Етнополітичні процеси <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 8.	4
Тема 9. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 9.	5
Тема 10. Націоналізм як політичний феномен <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 10.	5
Тема 11. Етнополітичні конфлікти <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 11.	5
Тема 12. Міграція та етнонаціональна політика <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 12.	5
Тема 13. Етнополітика Європейського Союзу <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 13.	5
Тема 14. Етнонаціональні спільноти в Україні: їх становлення та розвиток <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 14.	5
Тема 15. Державна етнонаціональна політика в Україні	5

Завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 15.	
Тема 16. Етнополітика в умовах глобалізації Завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Етнополітологія», Тема 16.	5
Разом	72

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП відображає табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Етнополітологія»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП) Програмні результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.
РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.
РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу,	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та

необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.	евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.
PH22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.
PH24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Етнополітологія» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи здобувачів;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок проводити фокус-групи, збирати та оброблювати дані.

На практичному занятті здобувач може отримати від 1 до 4 балів. Максимально здобувач може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Сума балів за виконанні завдання на практичному занятті наведена в пункті 9.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури за темою, підготовка доповідей та презентацій.

Сума балів, які здобувач може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів за **поточним контролем**:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень

	матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Підсумковий семестровий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення заліку. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Сума балів, які здобувач може набрати за підсумковим контролем, дорівнює 40.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена в пункті 9.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального

процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Етнополітологія».

Підсумковий контроль здійснюється після вивчення дисципліни.

Проведення заліку у вигляді **залікової роботи (білету)**. У одному білеті запропоновано 2 питання, одне питання оцінюється у 20 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікової роботи – 40.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **залік дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Етнополітологія» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10983>

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок за поточним та підсумковим контролем.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового заліку

Поточний контроль, самостійна робота																Ра зо м	За лік	Су ма
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16			
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	40	100

Набрана кількість рейтингових балів здобувачем є основою для оцінки.

За результатами поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів для допуску на залік – 20.

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів за 4 бальною шкалою

Високий рівень 3-4 бали	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
Середній рівень 2 бали	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
Низький рівень 1 бал	Відповідь здобувача характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях.
Незадовільний рівень 0 балів	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів

Кількість балів 1 питання	Критерії оцінювання
16-20	Здобувач вищої освіти відповідає виявленню всебічного системного і глибокого знання програмного матеріалу, засвоєння основної і додаткової літератури, демонструє чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни; виявляє творчі, аналітичні здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, а також робить власні висновки та пропозиції
11-15	Здобувач вищої освіти відповідає виявленню глибокого знання програмного матеріалу, демонструє чітке володіння понятійним апаратом, методами, інструментами, передбаченими програмою дисципліни; однак недостатньо використано знання літературних джерел, вміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій та явищ, висновки в роботі недостатньо аргументовані
6-10	Здобувач вищої освіти недостатньо повно проявляє знання основного програмного матеріалу; володіння необхідними методами та інструментами аналітичного мислення; вміння використовувати їх для вирішення типових ситуацій, допускаючи окремі помилки, робить неаргументовані висновки, не підтверджуючи їх літературними джерелами та прикладами
1-5	Здобувач вищої освіти розкриває питання недостатньо повно, але володіє понятійним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні; намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в літературних джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, висновки відсутні
0	Здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлені запитання або надає неправильну відповідь, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може робити висновки

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для дворівневої шкали оцінювання	
90–100	зараховано	
70-89		
50-69		
1-49	не зараховано	

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації: монографія. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с.
2. Асланов С. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз : монографія. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
3. Вдовичин І.Я., Наумкіна С.М. Формування комплексної міграційної політики як умова забезпечення стабільності країн ЄС. *Політикус*. 2019. Вип 2. С.22 – 27.
4. Вітман К.М., Завгородня Ю.В. Сучасні тенденції етнополітичних процесів : навчально методичний посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Одеса : Фенікс, 2021. 61 с.
5. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, Л. Нагорна. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 512 с.
6. Коршук Р. М. Етнополітологія : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Алерта, 2011. 199 с.
7. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. Вид. 2-е, випр. І допов. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017 448с.
8. Національні меншини України в політичних процесах ХХ – ХХІ століть: стан і проблеми дослідження / авт. кол.: Котигоренко В.О. (керівник), Калакура О.Я., Ковач Л.Л., Коцур В.В., Кочан Н.І., Ляшенко О.О., Ніколаєць Ю.О., Новородовський В.В., Панчук М.І. Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 624 с.
9. Політологія: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ ІV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми, 2-ге видання, стереотипне. Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. 779 с.
10. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні Монографія / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А., Вітман К.М., Кіссе А.І., Асланов С.А., Грицяк Д.І., Голденштейн К.О. / За ред. І.О. Кресіної. К., 2011. 400с.
11. Сучасна політична лексика: енциклопедичний словник-довідник / За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 396 с.
12. Ткаченко Є.В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 315 с.
13. Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 208 с.

Додаткова

14. Гончарук-Чолач Т. В. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : монографія / за ред. проф. О. М. Рудакевича. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 338 с.
15. Горбатенко В.П., Кресін О.В. Політика управління етнічним розмаїттям: від асиміляції до інтернаціоналізму. *Держава і право. Сер. Політичні науки*. 2015. Вип. 69. С. 64–73.
16. Горло Н.В. Концептуальні засади і практика іредентизму: внутрішньополітичний і міжнародно-політичний контексти: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2019. 448 с.
17. Дегтеренко А. М. Угорський чинник в етнонаціональній політиці України в умовах російської агресії. *Стратегічні пріоритети*. 2018. № 1 (46). С. 38–47.
18. Казьмирчук М.Г. Етнополітика. К.: Укр.Січ, 2013. 360 с.

19. Кривицька О.В. Демаркаційні лінії в етнополітичному просторі України: монографія. К.: ІНІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 328 с.
20. Ляпіна Л. Еволюція теорії мультикультуралізму в історії сучасної соціології. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2016. №1. С. 97–105.
21. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. Вид. 2-е, випр. і допов. К.: ІНІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 448 с. 16.
22. Осіпов О. Парадигма транзиту, неопатримоніалізм і етнічні проблеми у пострадянському просторі. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2017. №2. С.77–97.
23. Рафальський О.О. Міждисциплінарні перехрестя етнополітології. *Вісник Національної академії наук України*. 2021. Вип. 2. С. 3–11.
24. Руденко Ю. Ю. Проблеми концептуалізації поняття «нація» в українській науці та практиці. *Політикус*. 2020. Вип 3. С.7–12.
25. Суперечності ідентичностей в Україні та шляхи їх регулювання в контекстах політики громадянської консолідації української нації. *Аналітична доповідь*. К.: ІНІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 160 с.
26. Томашевська Є.І. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин: досвід ратифікації в Україні. *Політикус*. 2021. Вип 2. С.155–160.
27. Узун Ю.В. Управління міграційними процесами: глобальні та регіональні тенденції. *Політикус*. 2019. Вип 2. С.56–65.
28. Шуліка А.А. Мігранти в сучасному прекаріаті: політичні особливості міжгрупової взаємодії. *Політикус*. 2019. Вип 2. С.17–21.
29. Явір В.А. Формування етнонаціональної стійкості в умовах російськоукраїнської війни. *Політикус*. 2022. Вип 1. С.201–205.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Науковий журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин». URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/issue/view/244>
2. Науковий журнал «Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти». URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
3. Науковий журнал «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/index>
4. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/issue/archive>
5. Науковий журнал «Національна безпека і оборона». URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona>
6. Науковий журнал «Acta de Historia&Politica: Saeculum XXI». URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/issue/archive>
7. Український центр економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова. URL: <http://www.uceps.org>.

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі

Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Етнополітологія» режим доступу:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10983>